

Nestkastjes speurtocht

Landgoed Schothorst

Met nestkasten geven we dieren een veilige plek om te nestelen of schuilen. De meeste nestkasten zijn voor vogels. Ook zijn er kasten voor vleermuizen, bijen, eekhoorns en egels. Op Landgoed Schothorst hangen allerlei kasten. Vaak op plekken waar dieren ook voedsel kunnen vinden. Kun jij ze allemaal vinden?

Tip

Neem een verrekijker mee en bekijk de dieren van een afstand om ze niet te storen.

Routeaanwijzing

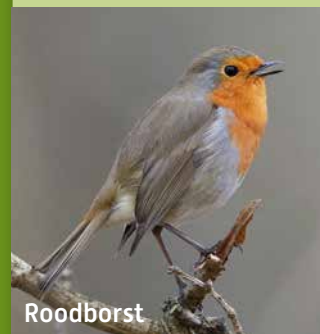
Ga, als je buiten komt, naar rechts. Volg daarna de plattegrond in het midden van dit boekje.

1

Halfholenbroeders

In deze boomgaard hangen open nestkastjes. Zulke nestkastjes worden gebruikt door bijvoorbeeld roodborst, grauwe- en bonte vliegenvanger, winterkoning en gekraagde roodstaart. Dat zijn insectenetters. En insecten eten dan weer van de bloesem en het fruit in de boomgaard.

Roodborst

Grauwe vliegenvanger

Bonte vliegenvanger

Winterkoning

Gekraagde roodstaart

2

Insectenhotel

In dit hotel wonen insecten en bodemdiertjes zoals wilde bijen, zweefvliegen, oorwormen en spinnen. Ze kunnen er overwinteren en eitjes leggen. Hun voedsel vinden ze in de bloementuin.

3

Wilde bijen

Wanneer je dit kastje opent, zie je dat er buisjes in zitten. Zijn sommige buisjes gevuld? Dan weet je dat het bijenhotel in gebruik is! Wilde bijen leggen hun eitjes in de buisjes. Ze vullen de ruimte met stuifmeel, leggen een nieuw eitje, voegen meer stuifmeel toe, en gaan zo door. Ook solitaire wespen gebruiken dit soort kastjes. Zij vullen hun nestruimte met kleine dode insecten en spinnen als voedsel voor hun larven. Wespen zijn vleeseters. Wilde bijen hebben stuifmeel en nectar nodig als voedsel. Daarom is het belangrijk dat er van het vroege voorjaar tot de late herfst bloemen in de buurt van een insectenhotel bloeien.

Maak een insectenhotel

Het is een leuk idee om zelf een bijenhotel te maken voor in je bloementuin! Op internet zijn veel voorbeelden te vinden van insectenhôtels. Het is belangrijk dat buisjes of gaatjes aan de binnenkant mooi glad zijn. In een ruwe tunnel kunnen de vleugels van de bijen beschadigen. Geen tijd? Ga dan lui tuinieren en laat holle stengels van oude planten staan of liggen. In de natuur leggen veel wilde bijen daar hun eitjes in.

5

Huiszwaluw

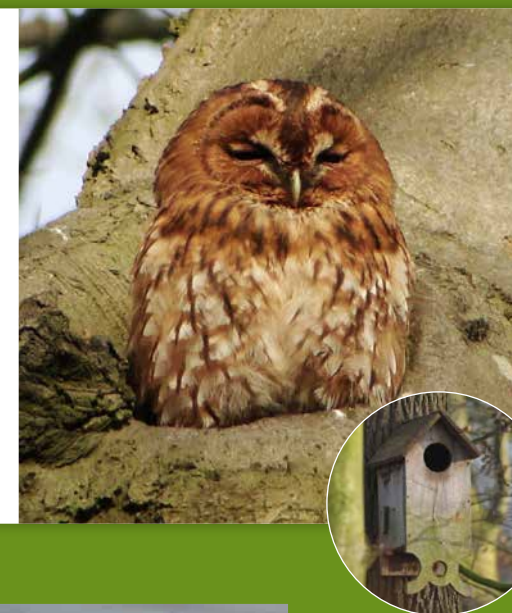
Onder de overstekende dakrand hangt een kunstnest voor huiszwaluwen. In de natuur bouwen zij hun nesten tegen rotsen aan. Huiszwaluwen eten vliegende insecten zoals muggen. En die leven in de buurt van water zoals bij onze vijver.

6

Bosuil

Bosuilen jagen 's nachts. Ze eten vooral muizen. Ze kunnen in deze nestkast wonen. Toch wonen bosuilen liever in een van de holle bomen in het bos. Zie je ergens een hol waar de bosuil zou kunnen wonen? In de winter kun je de mysterieuze roep van het mannetje horen. Die waarschuwt zo andere mannetjes dat hij hier woont.

4

Eend

In de vijver staat een eendenkorf. Hier kunnen watervogels zoals eenden, meerkoeten en waterhoentjes veilig eieren leggen. Want landroofdieren zoals marters en katten zwemmen liever niet.

Waterhoentje

Meerkoet

Wilde eend

Waar hangen de nestkasten?

7 Steenuil

Vanaf deze plek zie je in de bosjes tussen de weilanden een nestkast voor steenuilen. Want dit lijkt een geschikt leefgebied voor deze kleine uil. Toch is hier al lang geen steenuil meer gezien. Misschien eten de kerkuil en bosuil die hier wonen te veel muizen? Of misschien mist er een goede groene verbinding vanuit het buitengebied. Want hier vlakbij op Coelhorst, wonen ze wel.

8 Spechten

Grote bonte spechten hakken het liefst zelf een nesthol in een grote, oude, zachte boom. Ze eten insecten die in de boomschors leven. Staan er veel bomen in jouw buurt maar geen geschikte boom om een nesthol in te maken? Hang dan een spechtenkast voor ze op.

9

Vleermuizen

Een vleermuiskast heeft een smalle opening aan de onderkant. In de zomer rusten hier overdag vleermuizen. 's Nachts jagen ze op insecten. Als er in de winter geen insecten vliegen, gaan de vleermuizen in winterslaap. Dat doen ze op een plek die altijd even koel is, ook als het buiten vriest. Bijvoorbeeld een kelder.

12

Huismus

Huismussen leven in een groep: een kolonie. Ze maken hun nesten onder dakpannen. In veel nieuwe of gerenoveerde huizen kan dat niet meer. Speciale mussenkasten waar meerdere paartjes in kunnen broeden zijn dan een goed alternatief.

13

Spreeuw

Vroeger hingen mensen een spreeuwenpot op om er eieren of jongen van spreeuwen uit te halen. Aan de achterkant, die tegen de muur aanhangt, zat een gat om hem leeg te kunnen halen. Voor arme mensen was een gratis eitje of een paar jonge vogeltjes een welkome aanvulling. Tegenwoordig zijn broedvogels in ons land beschermd. Ze kunnen nu in alle rust hun eieren uitbroeden en hun jongen grootbrengen.

10

Boomholtes

In deze oude bomen zitten gaten. Die gaten zijn gehakt door spechten of ontstaan doordat er takken zijn afgebroken. Er zijn veel dieren die zulke hollen gebruiken: boommarters, vleermuizen en vogels zoals de boomklever, de holenduif, het kauwtje, mezen en spechten. Zelfs mandarijneenden broeden in boomholtes!

Holenduif

11

Mezen

De twee meest voorkomende mezen zijn de pimpel- en de koolmees. Een pimpelmees is kleiner dan een koolmees. Daarom is de nestkastopening van een pimpelmezenkast kleiner dan die van een koolmeeskast.

Koolmees

Pimpelmees

14

Kerkuil

Een nestkast voor een kerkuil is groot. In de natuurtoren van Het Groene Huis en op de zolder in de middeleeuwse boerderij staan nestkasten voor een kerkuil. Ook kauwtjes en holenduiven maken graag gebruik van zo'n nestkast. Doordat er hier veel kauwtjes leven, is de kans groot dat zo'n nestkast gebruikt wordt door een kauwtje. Wil je de nestkast zien? Op de monitor in Het Groene Huis kun je in de natuurtoren kijken.

Kauw

15 Boomkruiper

Een boomkruiper leeft van insecten die hij met zijn naar beneden gebogen spitse snaveltje tussen de spleten van de boomstam uitpeutert. Ze kruipen schuin langs de stam omhoog. Ze kunnen makkelijk van de stam hun nestkastje in kruipen. Want de opening zit aan de zijkant van de nestkast tegen de stam aan.

16 Natuurtoren

In de natuurtoeren van Het Groene Huis zijn vleermuiskasten en vogelhuisjes gemonteerd. Je kunt de invliegopeningen aan de buitenkant zien. In Het Groene Huis hangt een monitor met camerabeelden uit de nestkast. Daarop is sinds 2020 regelmatig een kerkuil te zien. In 2024 zijn er zelfs drie kerkuilen in de toren geboren.

17 Gierzwaluw

Een gierzwaluwkast hangt hoog aan of in een gebouw in de stad. Gierzwaluwen zijn echte rotsbewoners en de stad is in hun ogen een grote rots. Of ze deze plek geschikt vinden om te broeden, is dus maar de vraag. Hun nestkast gebruiken ze alleen om in te broeden. De rest van de tijd vliegen en zweven ze hoog in de lucht. Ze slapen zelfs terwijl ze vliegen.

Wil je zelf ook nestkasten ophangen?

Welke nestkasten zijn geschikt om in de buurt van je huis te hangen?

Als je weet welke holenbroeders daarvoor (kunnen) komen, kun je voor die dieren een nestkast ophangen. Meestal zullen dat mezen of mussen zijn, maar ook voor gierzwaluwen of vleermuizen zijn nestkasten te koop. Roodborstjes broeden in half open nestkasten. Bedenk of je tuin geschikt is voor een nestkastje. Lopen er niet teveel vijanden (katten) rond?

Uit welk materiaal bestaat een goede nestkast?

Er zijn veel soorten nestkasten op de markt. In tuincentra, in de winkel van de Vogelbescherming en via internet kun je nestkasten kopen. Let op dat de wanden dik genoeg zijn. Als ze ongeveer twee cm dik zijn, wordt het binnenin niet zo snel te warm of te koud. Een dakje bedekt met dakleer of een stukje vijverfolie verlengt de levensduur. De ophanglat moet gemaakt zijn van een harde houtsoort, bijvoorbeeld van eikenhout. Die lat hangt namelijk altijd in de schaduw en zou daardoor sneller weg kunnen rotten.

Voor welke vogel, welk nestkastje?

Grote vogels hebben meer ruimte nodig en hebben dus behoefte aan een grote nestkast. De grootte van de invliegopening is bepalend voor de soort. Door een klein gaatje kan alleen een klein vogeltje naar binnen. Zo beschermt hij zijn eieren en

jongen tegen grotere dieren. Op internet staan veel bouwtekeningen van nestkasten.

Waar hang je een nestkastje?

Hang een nestkast buiten het bereik van katten op. Om te voorkomen dat het inregent hang je de vliegopening niet op het westen. Om de temperatuur niet te hoog te laten oplopen, hang je de nestkast niet in de volle zon. Dus niet op het zuiden, en juist wel op het oosten of noordoosten.

Hang het nestkastje stevig op, de dieren willen natuurlijk niet uit de boom waaien. Woon je niet te hoog, dan kun je een nestkast voor mezen of mussen op je balkon hangen.

Schoonmaken nestkast

Elk najaar moeten vogelnestkasten schoongemaakt worden, zodat schadelijke insecten (mijten, luizen e.d.) verdwijnen. Haal het oude nest eruit en borstel het kastje schoon. Als het mogelijk is, kun je de nestkast met kokend water omspoelen. Laat de nestkast goed drogen voor je het weer terughangt.

Zorg voor voedsel

Naast veiligheid en verblijfplaatsen hebben dieren ook voedsel nodig. Dat vinden ze volop in groene, niet al te nette tuinen met inheemse bloemen en struiken. Wil je een egel in je tuin: maak dan openingen in je schutting of haag. En plaats een egelhuisje.

CNME Amersfoort
In Het Groene Huis
Schothorsterlaan 21
3822 NA Amersfoort
www.hetgroenehuisamersfoort.nl

Fotografie: René de Waal
Ontwerp: Sonja Kamer [DsignKamer]
© 2025

